

ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Η ΠΑΤΡΙΣ ΤΩΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΤΕΡΑΤΩΝ

Αιθιοπία, ή πατρίδα της Έχιδνης, της Χιμαίρας και της Σφιγγός.— Στα άβησσυνιακά ύψιπεδα ζούσαν ο Φοίνιξ, ο Αιγόκερως και οι Δράκοντες.— Ο μυστηριώδης μονόκερως και το φείδι που δαγκώνει την ουρά του.— Ένας περιέργος τρόπος κατασκευής πολυτίμων πετραδιών...

Οι αρχαίοι Έλληνες τοποθετούσαν στις κορυφές των άβησσυνιακών βουνών τις φωληές και τα καυφύγια όλων των τεράτων της μυθολογίας τους. Οι μύθοι των αρχαίων Έλλήνων σχετίζονται όλοι λίγο-πολύ με την Άθροσυνία: Οί Άργοναυται περιπλανήθηκαν ως εκεί πέρα. Ο Περσεύς πήγε στην Αιθιοπία για να σώση την Άνδρομέδα. Ο Ήρακλής σκότωσε τα παιδιά της Έχιδνης, ή οποία είχε γεννηθί στις κορυφές της Έρυθρής Θαλάσσης. Ο Βελλερεφόντης έκει πήγε κι αυτός για να σκοτώση την Χιμαίρα. Και ή Σφιγξ που σκότωσε ο Οιδίπους, από την Αιθιοπία είχε έλθει στην Ελλάδα κατά διαταγήν της Ήρας....

Οί Έλληνες έμποροι, που άνεβοκατέβαιναν την Έρυθρά Θάλασσα, οί Άλεξανδρινοί ναυτικοί που έπλεαν στον Νείλο, σάν γυρνούσαν στις πατρίδες τους, διηγούντο καταπληκτικά πράγματα για τα παράλια μέρη της Αιθιοπίας, απ' τα οποία είχαν διαβή. Έλεγαν πως στα βουνά της Αιθιοπίας ζούσαν παράξενοι άκέφαλοι άνθρωποι μ' ένα μονάχα μάτι στο στήθος, όνομαζόμενοι κένταυροι που είχαν σώμα γαϊδαρου και κορμό ανθρώπου, γάιδαρου, άνθρωποι - γύπες, άνθρωποι-λεοπαρδάλεις κλπ. κλπ.

Έτσι, απ' αυτές τις διηγήσεις, οί αρχαίοι κατέληξαν στο συμπέρασμα πως όλα τα τέρατα που αναφέρονται στην μυθολογία τους κατήγυντο από την Άθροσυνία.

Μεταξύ των τεράτων αυτών ήταν ο περίφημος μονόκερως και ή καμηλοπάρδαλις, για την οποία πίστευαν πως είχε δημιουργηθί από την διασταύρωση της καμήλας και του πάνθηρος.

Έπίσης τα άφελή πληρώματα των τριήρων που κατέβαιναν την Έρυθρά Θάλασσα με τις κόκκινες άκτές, φαντάστηκαν πως κάπου εκεί είδαν και την φωληά της Έχιδνης, του φρικτού τέρατος που ήταν μισό γυναίκα και μισό φείδι και που είχε 7 κεφάλια, από τα οποία μόλις κοβότανε ένα κεφάλι της, φύτρωνε στην θέσι του άλλο. Έκει είδαν και τον Κέρβερο, το σκυλί με τα πενήντα ή εκατόν κεφάλια (οί μυθογράφοι δέν συμφωνούν ως προς τον αριθμό των κεφαλιών του και την Χιμαίρα που είχε σώμα κασίκας, κορμό λεονταριού και ουρά φειδιού. Έξ άλλου, με τα χρόνια ή Χιμαίρα πήρε χίλιες μορφές. Ο Ήσίοδος την περιγράφει με τρία κεφάλια, ένα κασίκιον, ένα λεονταριού και ένα φειδιού, που απ' όλα έβγαιναν φλόγες.

Οί Άλεξανδρινοί πάλοι και οί Ρωμαίοι την έβλεπαν με στήθος γυναικείο, νύχια λεονταριού, κορμί κασίκας και ουρά φειδιού. Οί άνθρωποι το Μεσαιώνος τέλος της προσέθεσαν φτερά, είτε με πούπουλα σάν των πουλιών, είτε με μεμβρανώδη σάν της νυχτερίδας, και την έστησαν σάν άγαλμα στους καθεδρικούς ναούς που έφτιαξαν απ' όπου φεύγει κάθε νύχτα ή Χιμαίρα για να δημιουργήση τα όνειρά μας.

Η Σφιγξ επίσης ξεκίνησε από την Αιθιοπία για να πάη στας θήβας. Η έλληνική αυτή Σφιγξ με κορμό γυναικείο, σώμα λεονταριού και φτερά δέν έχει καμιά σχέση με τις πολύμορφες αιγυπτιακές Σφίγγες που έθεωρούντο άρσενικές και άπτερες και που είχαν πάνω σέ σώμα λεονταριού κεφάλι ανθρώπου, κριοί ή γυπός. Τέλος από την Αιθιοπία ξεκίνησε και ο περίφημος Λέων της Νεμέας

* * *

Άσφαλώς οί θρύλοι αυτοί θα δημιουργήθηκαν από τα άπολιθάματα των πρωτογόνων τεράτων που οί πρώτοι ταξιδιώτες ά-

νεκάλυψαν στις άκτές της Άφρικής. Κ' έτσι, ανάμεσα στα φανταστικά τέρατα της αρχαιότητας και του μεσαιώνος που είχαν την κοιτίδα τους στην Αιθιοπία, πρέπει ν' αναφέρουμε τα ακόλουθα:

Τα Γουίθρα ή Βουίθρα, τεράστια μαλακόστρακα που έφεραν ένα κέρατο στο κεφάλι. Το κέρατο αυτό ήταν στολισμένο μ' ένα πολύτιμο πετράδι. Σύμφωνα με τις παραδόσεις, τα τέρατα αυτά φύλαγαν, έρποντας κάτω από την γή, διάφορους θησαυρούς και έτρέφοντο με παιδιά.

Τα «όργανα», θαλασσινά θηρία, που σάν τις σειρήνες ξεγελούσαν τους ναυτικούς και παρέσυραν τα καράβια τους να τσακιστούν πάνω στους βράχους.

Τόν Αιγόκερω, που προσπαθώντας να ξεφύγη την όργη του τυφώνος για κάποιου του λάθος, έπεσε στον Νείλο και πνίγηκε. Ο Αιγόκερως ήταν από κάτω ψάρι και από πάνω κασίκα. Το όνομά του έδόθη απ' τους αρχαίους σ' ένα άστερισμό που όταν περνά στο στερέωμα του Νοτίου Ήμισφαιρίου αναγγέλλει τον χειμώνα.

Τους Γυπαετούς που ήσαν λεοντάρια στο σώμα και άετοι στο κεφάλι και τα φτερά.

Ο περίφημος Ιταλός ταξιδιώτης Μάρκο Πόλο, περνώντας τον δωδέκατον αιώνα από την Μαδαγασκάρη, φαντάστηκε ότι ανέκάλυψε τα τέρατα αυτά βλέποντας τις τελευταίες επιόρνιθες που έζησαν στην επιφάνεια της γής: τεράστια πουλιά ύψους δυο και τριών μέτρων.

Οί «Ιππόγριφοι» τους οποίους βλέπει κανείς στα γερμανικά έθνóσημα και οικόσημα και που είχαν φτερά πάνω απλωμένα, νύχια λεονταριού, σώμα αλόγου και κεφάλι άξαγριωμένου άετου.

Η «Όντσα» ένα είδος πάνθηρος, που κατά τους θρύλους των αρχαίων, έβλεπε μέσα από τα πιο άδιαφανή σώματα και που το ούρος της έκρυσταλλούτο και μετεμορφώνετο σέ διαμάντια, ρουμπίνια, ζαφείρια, τοπάζια, άμεθύστους και άλλα πολύτιμα πετράδια.

Τέλος, κι αυτοί άκόμα οί δράκοντες που στολίζουν την μυθολογία όλων των χωρών του κόσμου, κατάγονται επίσης από την Αιθιοπία. Αυτοί ήσαν οί φύλακες και οί φρουροί του κήπου των Έσπερίδων και διώχτησαν από εκεί, όταν άφησαν τον Ήρακλή να περάση και να κλέψη τα περίφημα μήλα, που στην πραγματικότητα ήσαν μάλλον πορτοκάλια ή ματαρίνια. Έπίσης δράκοντες ήσαν οί φύλακες του χρυσού δέρατος εκεί κάτω στην Κολχίδα. Από τότε οί δράκοντες, μακριά από την ά-

φρικανικήν πατρίδα τους, απλώθηκαν σ' όλην την γή, τρομοκράτησαν ολόκληρες γενεές, ώσπου συνετρίβησαν στις μονομαχίες τους με τον Άγιο Γεώργιο, τον Αρχάγγελο Μιχαήλ, τον Σίγκφριντ ή τον Διγενή Ακρίτα. Και σύμφωνα με μίαν άλλη έλληνικήν, βυζαντινήν μάλλον παράδοσι, έναν τέτοιο δράκο σκότωσε και ο Μέγας Άλέξανδρος. Αυτόν τον δράκοντα ύπονοεί κι' ο άθάνατος Καραγκιόζης, όταν μιλά για το θηρίο που σκότωσε ο Μεγαλέξανδρος...

Σύμβολο του Έλληνισμού που ξαναγεννιέται ύστερα από κάθε καταστροφή του είναι ο Φοίνιξ που άνεγεννάτο διαρκώς από την τέφρα του... Μά κι' ο Φοίνιξ αυτός, το έθνικό μας σύμβολο, είναι αιθιοπικής καταγωγής.

(Συνέχεια στη σελίδα 48)

Αιγόκερως

Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΥΤΑΣ ΤΟΥ ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΦΡΕΡΟΝ

(Συνέχεια εκ της σελίδος 40)

λοι αποδοκιμάζοντας και άλλοι χειροκροτώντας.

Ωστόσο, ο Φρερόν, για να μη δείξη στον αντίπαλό του ότι τον πείραξε ή σάτυρα αυτή, είχε το κουράγιο να παρακολουθήσει ως το τέλος την παράστασι και να γράψη και κριτική για την κωμωδία του Βολταίρου, προσποιούμενος ότι δεν κατάλαβε ποιόν ήθελε να καυτηριάσει ο συγγραφέας στο πρόσωπο του Φρερόν. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι στην περίπτωση αυτήν ο Φρερόν έδειξε περισσότερο πνεύμα από τον θανάσιμο έχθρό του.

Και η πάλη μεταξύ των δύο αυτών διανοουμένων συνεχίσθη επί πολλά χρόνια. Καί, όπως συμβαίνει σ' όλες τις μάχες, όταν παρατείνονται πολύ, ο Βολταίρος έβγαине άλλοτε νικητής και άλλοτε ήττημένος. Άλλ' ενώ αυτός προσπαθούσε να μη έρχεται των όρίων της κοσμιότητας, ο αντίπαλός του, άνθρωπος ταπεινός, παρά την αναμφισβήτητη λογοτεχνική αξία του δεν έδίσταζε να καταφεύγη σε μέσα ταπεινά, για να πειράξη τον έχθρό του, να τον κατακρίνη για παληά του νεανικά άμαρτήματα και γι' απόρρητες πράξεις της ιδιωτικής του ζωής.

Δυό φορές ο Βολταίρος θέλησε να μηνύση τον ύβριστή του. Άλλά οι φίλοι του τον έπεισαν στο τέλος να μη το κάμη αυτό, γιατί θα έδινε συνέχεια σε μια θλιβερή υπόθεσι, που έπρεπε να λησμονηθή πειά.

Τέλος, εκείνο που δεν μπόρεσε να επιτύχη ο Βολταίρος γράφοντας χρόνια ολόκληρα, κωμωδίες, διατριβές και επιστολές, το κατώρθωσε μονάχα μ' ένα τετράστιχο. "Ενα μικρό επίγραμμα ύπηρξε η χαριστική βολή κατά του Φρερόν. Σας το παραθέτουμε σε προχειρή μετάφρασι:

Εμάθατε τὸ νέο τὸ τρομερόν ;

Ἀπὸ μιᾶ ὀχρὰ δαγκώθηκε ὁ Φρερόν !...

Καὶ τί νομίζετε πὼς ἔγινε μ' αὐτό ;

Ἐφώφησε τὸ φεῖδι στὸ λεφτό !...

Τὸ ἀριστουργηματικὸ αὐτὸ ἐπίγραμμα πείραξε κατάκαρδα τὸν Φρερόν. Κάθε στίχος του καρφώθηκε σὰν μαχαίρι στὴν καρδιά του. Καὶ ὅταν ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες, στὶς 10 Μαρτίου 1776, ὁ κριτικὸς αὐτὸς πέθανε ἀπὸ βαρυστομαχία, ὅλοι ἀπέδωσαν τὴν ἀφορμὴ τοῦ θανάτου του στὴν στενοχώρια πὺ δοκίμασε ἀπὸ τὸ ἀρχιλόχειο ἐπίγραμμα τοῦ Βολταίρου!

ΤΑΟΡΜΙΝΑ

(Συνέχεια εκ της σελίδος 12)

ρά. Γέρασε πρὶν τῆς ὥρας του καὶ ὅλοι οἱ γνωστοὶ του τὸν βρίσκαν λιγάκι παράξενο... Κράτησε ἀκόμα καὶ τὸν ὄρκο πὺ ἔκανε κάποτε, νὰ μὴ παντρευτῇ. Κι' ὅταν ξαναγύρισε στὴν πατρίδα του, κανεὶς ἀπὸ τοὺς παληοὺς του φίλους δὲν μπόρεσε νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ...

* * *

Ὁ κόμης διέκοψε στὸ σημεῖο αὐτὸ τὴν ἀφήγησί του.

— Τελείωσε ἡ ἱστορία; τὸν ρώτησε κάποιος ἀπὸ ἐμᾶς.

— Ὁχι! ἀποκρίθηκε ὁ κόμης.

Καὶ συνέχισε μὲ ἀλλαγμένη φωνή:

— Πᾶνε τέσσερα χρόνια τώρα πὺ πέθανε ἡ Ταορμίνα. Στὸ διάστημα αὐτό, ἡ φίλη τῆς δὲν ἀνεκοίνωσε σὲ κανένα τὸ μυστικὸ τῆς νεκρῆς... Μιὰ μέρα, ὅμως, ἔμαθε τὴν διεύθυνσι τοῦ μικροτέρου ἀδελφοῦ καὶ δὲν μπόρεσε ν' ἀντισταθῇ στὸν πειρασμὸ νὰ τοῦ γράψῃ καὶ νὰ τοῦ φανερώσῃ τὴν ἀλήθεια... Τὸ μοιραῖο αὐτὸ γράμμα τὸ ἔλαβε σήμερᾳ ἀκριβῶς ὁ μικρότερος ἀδελφός... Καὶ ξέρατε τί ἔκανε; Ἀδείασε τὸ ποτήρι πὺ κρατοῦσε στὸ χέρι του, ἔβγαλε τὸ περιστροφὸ του καὶ τράβηξε μιὰ σφαῖρα στὴν καρδιά του, πηγαίνοντας νὰ συναντήσῃ τὴν Ταορμίνα, πὺ τὸν εἶχε ἀγαπήσει, πὺ τῆς εἶχε μείνει πιστός...

...Καὶ ὁ κόμης, ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια, ἀδείασε τὸ ποτήρι πὺ κρατοῦσε στὸ χέρι του, ἔβγαλε ἕνα περιστροφὸ ἀπὸ τὴν τσέπη του καὶ πρὶν προφθάσῃ κανεὶς μὰς νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, φέψε μιὰ σφαῖρα στὴν καρδιά του...

H. G. MAGOG

Η ΠΑΤΡΙΣ ΤΩΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΤΕΡΑΤΩΝ

(Συνέχεια εκ της σελίδος 11)

Οἱ παλαιοὶ ταξιδιωτὲς κάπου ἐκεῖ στὰ ἀθησυνιακὰ βουνὰ φαντάζονταν ὅτι ζοῦσε τὸ παράξενο αὐτὸ ζῶο ἢ πουλὶ πὺ εἶχε στὸ κεφάλι του μιὰν αἰγκρέτα ἀπὸ μαργαριτάρια καὶ πὺ ὅταν ἐπρόκειτο νὰ πεθάνῃ ἔφτιανε μόνον τοῦ μιὰ μεγάλης πυρᾶ ἀπὸ ἀρωματικὰ ξύλα. Στὴν πυρᾶ αὐτὴν ξαπλώνονταν, ξέροντας ἀπὸ πρὶν ὅτι ὁ θάνατος γεννᾷ ζωὴ. Τὰ φτερά του καιγόντουσαν, τὸ σῶμα του ἀπανθρακωνόταν, κι' ἀπὸ τὴν τέφρα σχηματιζόταν ἕνα σκουληκάκι πὺ ξαναγεννοῦσε τὸν Φοῖνικα. Ἔτσι ἔκλεινε ὁ κύκλος, καὶ ἡ ζωὴ ἀκολουθοῦσε τὸν θάνατο, σ' ἕναν ἀδιάκοπο ρυθμὸ ἀναδημιουργίας. Τὸ σύμβολο αὐτὸ τοῦ Φοῖνικος μπορεῖ νὰ παραβληθῇ μὲ ἄλλο ἀρχαῖο σύμβολο τοῦ φειδιοῦ, πὺ εἶχε δυὸ κεφάλια στὶς ἄκρες τοῦ κορμοῦ του καὶ πὺ ἀποτελοῦσε τὸ σύμβολο τῆς ἐνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τὸ σύμβολο δηλαδὴ ολόκληρης τῆς δημιουργίας. Καὶ τὸ φεῖδι αὐτὸ καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀθησυνία.

Ἀπ' αὐτὸ τὸ φανταστικὸ τέρας δημιουργήθηκε καὶ ἡ ιδέα πὺ ἔπαιξε τόσο μεγάλο ρόλο στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ φιλοσοφία τοῦ φειδιοῦ πὺ δαγκώνει τὴν οὐρὰ του, συμβόλου τοῦ κόσμου ολόκληρου καὶ εἰδικῶς τῆς ἱατρικῆς μὲ τὸ θαυστόχαστο ρητό: «Ἐν τὸ πᾶν».

Ὑπὸ τὴν ὀδηγίᾳ τοῦ Φοῖνικος, ὅλα αὐτὰ τὰ ἀπαίσια καὶ ἐφιαλτικὰ τέρατα ἐπέταξαν ἀπὸ τὴν ἐξαλλὴν φαντασία τῶν πρώτων ταξιδιωτῶν πὺ ἔφθασαν στὰ κράσπεδα τοῦ αἰθιοπικοῦ ὁροπεδίου καὶ ἦρθαν καὶ στοίχειωσαν τὶς νύχτες τοῦ δυτικοῦ κόσμου, πῆραν θέσιν στὸ ζῶδιό του, ξαπλώθηκαν στὰ φευδαρχικά οἰκόσημα καὶ ἐστόλισαν τοὺς μεσαιωνικοὺς καθεδρικοὺς ναοὺς. Τὰ γλυπτὰ τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, πὺ προκαλοῦν τὴν κατάπληξιν τῶν θεατῶν γιὰ τὴν ἐφιαλτικὴν φαντασία τῶν ἀρχιτεκτόνων τῆς ἐποχῆς δὲν ἀποτελοῦν τίποτε ἄλλο παρά ἀναπαραστάσεις τῶν τεράτων πὺ κάποιος ἄγνωστος Ἕλληνας Ὀδυσσεὺς ἐνόμισε ὅτι ἀντίκρυσε στὶς χῶρες, ὅπου πῆγαινε νὰ θρῇ χρυσάφι, ἑλεφαντόδοντα καὶ ἐξωτικά μπαχαρικά...

"ΕΜΠΡΟΣ!.. ΕΣΥ ΕΙΣΑΙ, ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ;.."

(Συνέχεια εκ της σελίδος 18)

ἔβλεπε ὅτι ἡ Ρέζυ του ἦταν ἡ πιὸ ὡμορφηγυναῖκα τοῦ κόσμου ;

— Κρίμα πὺ εἴμαστε παντρεμένοι!... τῆς εἶπε μιὰ στιγμὴ χαμογελώντας.

— Ἀλήθεια ! Ἐκανε ἡ Ρέζυ πὺ κατάλαβε ἀμέσως τὴ σκέψιν του. Ἄν δὲν εἴμαστε παντρεμένοι, θὰ μπορούσαμε θαυμάσια ν' ἀπατήσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας !

— Ἀχ! Ναί... ψιθύρισε ὁ Ρολάν κυττάζοντας τὴ γυναῖκα του μὲ τρυφερότητα.

— Μὰ τί μᾶς ἐμποδίζει ! Ἐκανε ἡ Ρέζυ. Ἄς ξεχάσουμε πὼς εἴμαστε παντρεμένοι ! Ἄκουσε, Ρολάν, πῆγαινε μιὰ στιγμὴ νὰ τηλεφωνήσῃς στὸ σπίτι πὼς θὰ δειπνήσουμε ἔξω...

Ὁ Ρολάν σηκώθηκε ὁλόχαρος ἀπὸ τὸ τραπέζι. Μὰ τί φασαρία πὺ εἶνε αὐτὰ τὰ νούμερα τοῦ τηλεφώνου! Ὁ Ρολάν ξεκρέμασε τὸ ἀκουστικὸ καὶ ξεφύλλισε τὸν κατάλογο τῶν συνδρομητῶν τοῦ τηλεφώνου πὺ θρискόταν ἐκεῖ μπροστά του, μέσα στὸν θάλαμο. Νὰ τώρα τὸ νούμερο τοῦ σπιτιοῦ του: 81.958... Μπα! Τί περίεργο!... 81.958;... Ἐμοιαζε παραπολὺ αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς μὲ κάποιον ἄλλο... Τί νούμερο ἄρᾳ γε ἔχει ἡ Ζωρζέτ ; Ὁ Ρολάν ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὸ καρνέ του κι' ἀπόμεινε κατάπληκτος. Στὴν πρώτη σελίδα του ἦταν τὸ νούμερο 81.958!...

Ὁ Ρολάν κατάλαβε ἀμέσως ὅλες τὶς γκάφες του... Τὴν εἶχε πάθει! Ἡ Ρέζυ ἦταν πιὸ ἔξυπνη ἀπὸ αὐτόν!...

Γυρίζοντας κοντὰ στὴ γυναῖκα του, πιὸ τρυφερὸς ἀπὸ κάθε ἄλλῃ φορὰ, συνάντησε τὸ γκαρσόνι του.

— Ἄκουσε, Ζουλιέν, τοῦ εἶπε, τί θὰ ἔκανες ἂν τηλεφωνοῦσες στὴ γυναῖκα σου, νομίζοντας ὅτι τηλεφωνεῖς σὲ μιὰ Ζωρζέτ;...

— Ἀπλούστατα, κύριε Ρολάν, τοῦ ἀπάντησε τὸ γκαρσόνι, θὰ τῆς προσέφερα γιὰ νὰ μὲ συγχωρήσῃ ἕνα ταξίδι ἀναψυχῆς...

— Θαυμάσια! Αὐτὸ ἀκριβῶς συλλογιζόμουν κ' ἐγώ!... ἔκανε ὁ Ρολάν.

Καὶ τὴν ἄλλῃ ἡμέρα ἔφυγε μὲ τὴν ἀγαπημένη του Ρέζυ γιὰ τὴ Βενετία, ἀφοῦ προηγουμένως κράτησε τηλεγραφικῶς ἕνα ὡμορφο διαμέρισμα στὸ «Ξενοδοχεῖο τοῦ Ἐρωτος»...

ΜΩΡΙΣ ΝΤΕΚΟΜΠΡΑ